

Nr 288.

Av herr **Andersson, Gunnar**, om dyrtidstillägg för överdirektör och kraftverksdirektörer vid statens vattenfallsverk.

Enligt de i Kungl. Maj:ts proposition nr 321 till innevarande års riksdag föreslagna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid kommunikationsverken utgår dyrtidstillägg för överdirektören vid statens vattenfallsverk å 85 % av arvudet 10,500 kronor samt för kraftverksdirektörerna å 85 % av summan av arvudet 10,000 kronor och minimiantiem 2,500 kr., inalles alltså å 85 % av 12,500 kronor, under det att för övriga tjänstemän vid kommunikationsverken dyrtidstillägg utgår å 85 % av sammanlagda avlöningsförmånerna intill 17,647 kronor (85 % av 17,647 = 15,000). Vid en levnadskostnadsökning av 160 % minskas genom ovannämnda inskränkning överdirektörens dyrtidstillägg med 3,827 kronor och dyrtidstillägget för sådan kraftverksdirektör, vilkens avlöning uppgår till 17,647 kronor eller därutöver, med 2,756 kronor, gentemot det fall att dyrtidstillägg beräknades å ett belopp av 15,000 kronor.

Avlöningsförmånerna äro
för överdirektören: arvode av 10,500 kronor + tantiem utgående med 0,5 % på kraftverkens nettovinst;

för kraftverksdirektör: arvode av 10,000 kronor + tantiem å nettovinsten av rörelsen å det kraftverk, han förestår med 2,500 kronor, därest nämnda vinst icke överstiger 500,000 kronor, med 0,5 % av den del av vinsten, som överstiger 500,000 kronor men ej 1,000,000 kronor, med 0,4 % av den del av vinsten, som överstiger 1,000,000 kronor men ej 1,500,000 kronor, och med 0,3 % av den del av vinsten, som överstiger 1,500,000 kronor.

I proposition nr 384 till 1918 års riksdag har överdirektörens avlö-
Bihang till riksdagens protokoll 1920. 3 saml. 116 häft. (Nr 288—290.) 1

ning för tiden 1919—1924 beräknats till 24,500—29,500 kronor. Den torde emellertid utfalla icke oväsentligt lägre för år 1919, och samma förhållande torde vara att vänta för innevarande och närmast följande år. Kraftverksdirektörernas avlöningar lära, då frågan år 1918 behandlades av löneregleringsnämnden, hava beräknats till 12,500—18,500 kronor.

Beträffande nettovinsten anföres i proposition nr 321 följande:

»Nettovinsten utgöres av skillnaden mellan, å ena sidan, bruttoinkomsten, och, å andra sidan, drift- och underhållskostnaderna samt ränta och amortering å anläggningskapitalet. Då inkomsterna av de äldre kraftkontrakten, som nästan alltid avslutats på lång tid, icke kunnat höjas, kan ökningen av kraftverkens bruttoinkomster endast ske relativt långsamt genom inkomsterna på nya kraftkontrakt. Drift- och underhållskostnaderna stegras däremot i mån av ökade personalkostnader, bränslekostnader för reservkraft m. m. Även ränta och amortering å anläggningskostnaden för de senast tillkomna anläggningarna röna givetvis inverkan av de stegrade personal- och materialkostnaderna. Kraftverkens nettovinst tenderar därför att tillsvidare minskas.»

Kommunikationsverkens avlöningar äro baserade på det teoretiska penningvärde, som skulle hava existerat i början av 1920-talet, därest förändringen i penningvärdet under tiden efter år 1914 fortskridit efter samma norm som under tiden närmast före år 1914. Dyrtidstilläggen erfordras, därför att penningvärdet för närvarande väsentligt avviker från det penningvärde, som lagts till grund för de normala lönerna. Vad angår de tantiemberättigade tjänstemännen bör man kunna fastslå, att dessa böra vara berättigade till samma dyrtidstillägg som övriga med dem jämställda tjänstemän, därest förändringen i penningvärdet icke inverkar på det antal kronor, varmed den normala avlöningen — arvode och tantiem — utgår, emedan kronan sjunkit i värde för de tantiemberättigade tjänstemännen i samma grad som för övriga tjänstemän. Om ändringen i penningvärdet medfört en ökning i tantiemen, vilket kunde hava inträffat, om kraften sålts på 1-åriga kontrakt, så hade det varit i någon mån motiverat att bestämma lägre dyrtidstillägg för tantiemberättigade tjänstemän. I så fall skulle ju vederbörande tjänstemän i viss mån erhållit dyrtidstillägg genom ökad tantiem. I konsekvens därmed vore det emellertid även befogat att bestämma högre dyrtidstillägg för de tantiemberättigade tjänstemännen än för övriga med dem jämställda tjänstemän, därest penningvärdets förändring medför sänkning av tantiembeloppet räknat i kronor. Enligt vad i propositionen angivits, tenderar kraftverkens nettovinst och följaktligen även tantiemen att

tillsvidare minskas på grund av kristidsförhållandena. Till följd därav vore det enligt förestående befogat att åt de tantiemberättigade tjänstemännen lämna förhöjt dyrtidstillägg. Propositionen föreslår emellertid motsatt förfaringssätt. Enligt densamma skulle de tantiemberättigade tjänstemännen inom statens vattenfallsverk få mindre dyrtidstillägg än övriga med dem jämförliga tjänstemän.

I propositionen anföres härom följande:

»Det har synts lönenämnden rättvist, att kraftverksdirektörerna finge uppbära dyrtidstillägg jämväl å grundbeloppet, 2,500, av till dem utgående tantiem. Ifrågavarande tjänstemän, vilka nu äro anställda å extra stat utan tantiem, men med relativt höga arvoden, skulle nämligen, om dyrtidstillägg icke finge uppbäras å någon del av tantiem, vid övergången till den nya staten i allmänhet få vidkännas minskning i den sammanlagda inkomsten av avlöning och dyrtidstillägg. Det kan i detta sammanhang även framhållas, att enligt kungörelsen av den 30 maj 1919 dyrtidstillägg utgår å uppbořdsprovision vid telegrafverket, och att lönenämnden, enligt § 2 av nämndens förslag till kungörelse, förutsatt, att detta fortfarande komme att äga rum i de fall, då sådan provision komme att uppbäras jämväl efter den 1 juli 1920.»

I propositionen synes överdirektören hava blivit bortglömd, därför att något minimibelopp icke fastställts för hans tantiem. Som ovan framhållits, böra emellertid mera reella skäl läggas till grund för dyrtidstilläggen. Om det ansetts erforderligt att för överdirektören fastställa någon minimiantiem, så skulle utan tvivel arvodet + minimiantiem uppgått till minst 17,647 kronor, och sålunda skulle även för detta fall överdirektören varit berättigad till dyrtidstillägg i hela den utsträckning, som ifrågasättes för övriga högre tjänstemän. Att minimiantiem fastställts för kraftverksdirektörerna och icke för överdirektören beror emellertid därpå, att man kunnat med praktiskt taget full säkerhet förutsäga, att överdirektörens tantiem icke skulle understiga cirka 10,000 kronor, under det att kraftverksdirektören vid ett nytt kraftverk — t. ex. Motala kraftverk — till en början icke skulle kunna påräkna någon tantiem alls, om icke visst minimibelopp fastställts, utan vilket minimibelopp totala avlöningen skulle blivit allt för låg.

Vad angår överdirektören må ytterligare anföras, att överdirektören redan före den nya lönestatens ikraftträdande åtnjuter samma lön, som bestämts i den nya lönestaten. Om överdirektören skulle begära att få kvarstå på den gamla staten, så tillkommer honom vid levnadskostnadsökning av 160 % i varje fall, även om icke något dyrtidstillägg utgår för tantiem,

ett dyrtidstillägg av 8,307 kronor mot det belopp av 6,378 kronor, som skulle utgå enligt proposition nr 321. Även detta talar naturligtvis för en ändring av överdirektörens dyrtidstillägg.

Vid bedömandet av föreliggande lönefråga torde vederbörlig hänsyn böra tagas därtill, att det är av synnerlig vikt för staten att kvarhålla sina kvalificerade kraftverkstjänstemän. Statens kraftverksrörelse har oerhört vuxit i omfattning under de sista åren och kommer att för varje år bliva av allt större betydelse. Denna verksamhet är i eminent grad affärsdrivande. Statens tjänstemän på detta område, vilka utan svårighet kunna erhålla sysselsättning inom den privata verksamheten, äro emellertid mycket lågt betalda i jämförelse med motsvarande personer inom den enskilda industrien. Det vore därför i hög grad oklokt att undanhålla dessa tjänstemän de dyrtidstillägg, som enligt vad ovan visats, skäligen böra tillkomma dem.

I anslutning till vad ovan anförts får jag hemställa om sådan ändring av de i Kungl. Maj:ts proposition nr 321 föreslagna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid kommunikationsverken,

att dyrtidstillägg för överdirektör och kraftverksdirektörer vid statens vattenfallsverk må utgå intill samma gräns, som föreslagits för övriga tjänstemän och alltså beräknas å vederbörandes sammanlagda avlöningsbelopp intill högst 15,000 kronor per år, även om en del av nämnda avlöningsbelopp delvis utgöres av tantiem.

Stockholm den 8 april 1920.

Gunnar Andersson.
